

---

## RECENZE

---

### HANDBOOK OF TOXICOLOGY OF CHEMICAL WARFARE AGENTS

**Ramesh C. GUPTA (editor)**

**Amsterdam, Academic Press Elsevier, 2009, 1. vydání, 1147 s.**

**ISBN 978-0-12-374484-5**

Vladimír MĚRKA, Dušan ŠIMKOVIČ

Starší toxikologická pojednání o válečných chemických prostředcích se v jednotlivých kapitolách zaměřovala jen na jejich použití ve válečných konfliktech. Nicméně aktuální hrozba mezinárodního terorismu a jeho zájem o útoky s použitím chemických zbraní způsobují, že nové publikace jsou nuceny zabývat se aspekty, které by měly zvláštní význam pro odbornou péči o civilní obyvatelstvo. Takovouto publikací je i Handbook of Toxicology of Chemical Warfare Agents od doktora Rameshe Gupty (ed.), uznávaného toxikologa Murray State University v USA.

Editor vyzval, s pozoruhodným úspěchem, ke spolupráci hlavní experty v oboru toxických účinků bojových chemických látek a jiných vojensky nebo teroristicky zneužitelných chemických substancí. Způsobem výběru jednotlivých kapitol monografie potvrzuje editor snahu o co nejširší pojetí dané problematiky. Jestli nás historie chemických válek něčemu naučila, stejně jako představitele mezinárodního terorismu, je to, že neustále dominuje snaha o překvapení nepřítele novými chemickými látkami, proti kterým nedisponuje ochrannými prostředky, systémy detekce a specifickými antidoty k léčení intoxikací. Z výše uvedeného důvodu se toto dílo nespokojuje jen se zařazením kapitol zabývajících se klasickými válečnými chemickými prostředky, jako jsou yperit a sarin, ale zachází hlouběji, uvedením kapitol zabývajících se chemickými prostředky, které přestože nebyly vyvinuty jako zbraně, mohou být použity cíleně ve vybraných atentátech, nebo k zvýšení počtu obětí. Je to případ některých chemických látek k průmyslovému použití nebo některých málo známých toxinů, o kterých pojednává tato publikace.

Členění knihy je pozoruhodné uvedením jednotlivých kapitol, zabývajících se mechanismem účinku toxických látek, klinikou a léčbou toxických syndromů, jakož i detailním rozбором specifických aspektů zdravotnických protiopatření vůči intoxikacím. Publikace například obsahuje kapitoly o léčbě dětských pacientů, o aktuálním výzkumu bioscavengerů k profylaxi intoxikací nervově paralytickými látkami nebo o vývoji nových oximů k antidotní léčbě. Kniha navíc obsahuje kapitoly věnované působení méně známých chemických substancí zneužitelných pro teroristické účely, jako jsou například bioregulatory, neurotransmitery či některé hormony.

Závěrem lze uvést, že před sebou máme výbornou knihu, plnou informací, doporučenou nejen toxikologům, ale veškerému personálu poskytujícímu zdravotní pomoc při událostech s použitím bojových chemických látek, jedovatých látek a toxinů. Přitom ze 72 kapitol monografie jsou autory 8 kapitol vědeckovýzkumní pracovníci z České republiky – všichni jsou nebo byli pracovníky katedry toxikologie Fakulty vojenského zdravotnictví Univerzity obrany (dříve Vojenské lékařské akademie J. E. Purkyně v Hradci Králové). Tato skutečnost jednoznačně dokládá vědeckou úroveň pracoviště katedry toxikologie a uznání výsledků její práce mezinárodní vědeckou komunitou.

Korespondence: Doc. MUDr. Dušan Šimkovič, CSc.  
Fakultní nemocnice  
Chirurgická klinika  
Sokolská 581  
500 05 Hradec Králové

Do redakce došlo 21. 6. 2010